

2022 JÚN 30.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

Ügyszám:

IV/01613-0/2022

Érkezett:

2022 JÚL 11.

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK

Pecét / Gyűjtődoboz / Személyesen / E-mailen / Faxon

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Példány:

Kezelőiroda:

2022 JÚN 30.

Alulírott

...) 27. §-a alapján, a tisztelt Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjában biztosított jogkörére figyelemmel ezennel törvényes határidőben

alkotmányjogi panaszt

terjesztünk elő a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Budapesten, 2022. május 18-án kelt Pfv.II.21.494/2021/7. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság Budapesten, 2020. szeptember hó 1. napján kelt, a Kúria által helybenhagyott 21.P.25.192/2014/180-II. számú és a 181. sorszámú végzéssel kijavított elsőfokú ítélete ellen.

Kérjük, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság szíveskedjék a szóban forgó bírói döntések alaptörvény-ellenességét megállapítani, és erre figyelemmel az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés b) pontja és az ABtv. 43. § (1) bekezdése alapján mindkét ítéletet (a Kúria határozatát az elsőfokú ítéletre kiterjedő hatállyal) megsemmisíteni, mert azok súlyosan sérítik az indítványozók tisztességes eljáráshoz fűződő, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített alapjogát.

Abban a perben, amelyben a bírói döntések születtek, a jogállami igazságszolgáltatás történetében példátlan eseményre került sor, melyet az igazságszolgáltatás semmilyen módon nem korrigált: a bíróság által kirendelt igazságügyi szakértő nem adta vissza a per tárgyát képező végrendeletet, szakvéleményét azonban előterjesztette, és az eljáró bíróságok erre alapították ítéletüket úgy, hogy az indítványozók esélyt sem kaptak az ellenbizonyításra, megfosztották őket a joggyakorlás és jogérvényesítés lehetőségétől.

Jelen esetben az egyedi ügy kereteit messze meghaladó, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés merül fel, egyenesen a jogállam léte és az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom a tét, mert amennyiben ítéletet lehet alapozni egy olyan szakvéleményre, amelyet a szakértő úgy terjeszt elő, hogy nem adja vissza a vizsgálati tárgyat, holott arra köteles lenne, akkor elvileg innentől bárki ellen bármit lehet koholni ezzel a módszerrel, megnyílik az út a korrupció előtt, és beláthatatlan hosszútávú következményekkel kell számolni. Különös tekintettel a Kúria jogegységesítő tevékenységére, határozatainak referenciapont voltára, a tisztelt Alkotmánybíróság beavatkozása nélkül várhatóan el fogják árasztani az igazságszolgáltatás rendszerét az ilyen eljárások és az ilyen eljárásokon alapuló ítéletek, továbbá ennek egyenes következményeként a tisztelt Alkotmánybírósághoz és az Emberi Jogok Európai Bíróságához fognak tömegesen panaszok érkezni.

Azért is lesznek az ügynek nagyon hamar és nagyon széles körben súlyos következményei, mert az indítványozók a végrendeletet vissza nem adó [REDACTED] ellen kamarai eljárást kezdeményeztek, így a szakértők ezreit tömörítő kamara tudomást fog szerezni a per eredményéről, vagyis arról, hogy a bíróságok ítélezésében semmilyen jogkövetkezménye nincs annak, ha a szakértő nem adja vissza a vizsgálati tárgyat.

A végrehajtás felfüggesztésére és soron kívüli vagy gyorsított eljárásra irányuló kérelem
Az indítványozók kéri a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy amennyiben van rá lehetőség, úgy szíveskedjék jelen alkotmányjogi panaszt közérdekből soron kívüli vagy gyorsított eljárásban elbírálni, tekintettel arra, hogy az indítványozók álláspontja szerint a jogállami igazságszolgáltatást fenyegeti veszély, ha az ügyben született alaptörvényellenes bírói döntések huzamos ideig hatályban maradnak és esetleg zsinórmértékül szolgálnak az ítélkezés számára.

Emellett az indítványozók a tisztelt Alkotmánybíróság soron kívüli/gyorsított eljárását az őket fenyegető kárveszélyre tekintettel is kéri, ugyanis amennyiben az ügyben született bírói döntés alapján megtörténik a hagyaték átadása, úgy visszafordíthatatlan és orvosolhatatlan alapjogi jogsérelem következhet be, hiszen a hagyaték tárgyait a perbeli felperes értékesítheti, és ebben az esetben sérül az indítványozók Alaptörvényben garantált örökléshez fűződő joga, mert nem kaphatják meg a hagyaték azon tárgyait, amelyeket az örökhagyó nekik szánt. Ebben az esetben az indítványozókat nem csupán az örökhagyó kézírásával ellátott, és nekik szóló személyes üzenetet tartalmazó végrendelettől fosztják meg, melyet a szakértő nem adott vissza, hanem az örökhagyó által rájuk hagyott, számukra érzelmi értékkel bíró tárgyaktól is. Ugyanezen okból az indítványozók azt is kéri a tisztelt Alkotmánybíróságtól, hogy szíveskedjék a Kúria által helybenhagyott elsőfokú ítélet végrehajthatóságának felfüggesztésére felhívni a bíróságot. Az indítványozók tisztában vannak vele, hogy ez a kérelmük nem feltétlenül felel meg az ABtv. 61. §-ához kapcsolódó alkotmánybírói gyakorlatnak, az egyedi ügy speciális körülményeire tekintettel azonban mégis kénytelenek ilyen indítvánnyal élni.

Kérelmük indokolásaként az indítványozók az alábbiakat adják elő.

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

a) Az eseménytörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Néhai [REDACTED] Budapesten, 2012. május 19-én két tanú együttes jelenlétében írásbeli magánvégrendeletet tett, amelyben az indítványozókat nevezte örökösül. Az örökhagyó 2013. június 4-én elhunyt.

[REDACTED] (a továbbiakban: felperes), aki 1999-ig az örökhagyó élettársa volt, utána azonban kapcsolata vele megszakadt, egy 1999-es végrendelet alapján fellépve pert indított az indítványozók, mint alperesek (a továbbiakban a tényállás ismertetése körében: alperesek) ellen a Budapesten, 2012. május 19-én kelt végrendelet érvénytelenségének megállapítása iránt. Az elsőfokú per a Fővárosi Törvényszék előtt zajlott 21.P.25.192/2014. számon.

A felperes a perben először azt állította, hogy a Budapesten, 2012. május 19-én kelt végrendelet nem az örökhagyótól származik. A felperesnek ez az állítása hamar megdőlt, mert a perbíróság által kirendelt írás- és okmányszakértő kategorikus véleményt adva kijelentette, hogy a végrendeletet az örökhagyó írta alá és technikai hamisítás sem történt. Mindemellett a végrendeleti tanúk ellentmondásmentes, egybehangzó vallomása is teljes egészében a végrendelet szabályszerű keletkezését támasztotta alá.

Ezt követően a felperes konkrét állítás megfogalmazása nélkül igazságügyi vegyészszakértő kirendelését kérte. Ebben a körben a felperes a tárgyaláson név szerint megnevezte [REDACTED] vegyészszakértőt, és adatait jegyzőkönyvbe diktálta.

Az alperesek azonnal jelezték, hogy nem egyeztethető össze a tisztességes eljárás elvével, ha a bíróság azt a szakértőt rendeli ki, akit a felperes név szerint megnevezett, és akinek

kirendelését a felperes név szerint kérte. Ezen túlmenően az alperesek rávilágítottak a megnevezett szakértő és a felperesi oldal összefonódásaira, és kérték, hogy a bíróság mászt rendeljen ki, ha szakértő kirendelése egyáltalán szükséges.

Az alperesek kifejezetten és írásban kérték azt is, hogy amennyiben a bíróság mégis ■■■■■■ rendelné ki, úgy a végrendelet vizsgálatára a rendőrség vagy hatósági tanúk jelenlétében kerüljön sor. Az elsőfokú bíróság ezen alperesi indítvány jegyzőkönyvezését és teljesítését megtagadta azon az alapon, hogy ez nem szokás. Ezt követően az alperesek írásban is indítványozták, hogy ■■■■■■ upán biztonsági intézkedések közepette, a rendőrség vagy hatósági tanúk jelenlétében nyúlhasson a végrendelethez, ha már az elsőfokú bíróság mindenképp ragaszkodik ■■■■■■ endeléséhez. A bíróság nem adott helyt az alperesek indítványának, kirendelte ■■■■■■ számára szabad hozzáférést biztosított a végrendelethez. Tette ezt az rPp. 181. § (2) bekezdésének garanciális rendelkezése ellenére, amely szerint a szakértői vizsgálat főszabály szerint a bíróság és a felek jelenlétében zajlik. A vizsgálat során, melynek időpontjáról és körülményeiről senki nem tudott, és amelynek alkalmával senki nem lehetett jelen, semmilyen eljárási garancia nem érvényesült.

Ezt követően ■■■■■■ jelentette, hogy tőle a végrendeletet tartalmazó táskát ismeretlen tettes eltulajdonította. Az állítólagos lopás körülményei rendkívül gyanúsak és életszerűtlenek, hiszen a szakértő gépjárművét az állítólagos tettes egy forgalmas helyen, fényes nappal külsérelmi nyom nélkül nyitotta fel, éppen magát a végrendeletet lopták el, de a szakértő által kézzel készített jegyzetek nem voltak mellette stb., majd pedig később, a másodfokú eljárásban maga ■■■■■■ yilatkozott ezzel ellentétesen, amikor írásban azt állította, hogy gépjárműfeltörés történt. ■■■■■■ vizsgálati tárgy hiányában is benyújtotta szakvéleményét, amelyben azt állította, hogy a végrendelet nyomtatott szöveg az örökható névalírást követően került a papírra.

Ebben a helyzetben az alperesek nem tehettek mást, szakmai alapon is vizsgálatnak vetették alá a benyújtott szakvéleményt, ennek során azonban nélkülözniük kellett az eredeti végrendeletet, mivel azt ■■■■■■ nem adta vissza. Tekintettel arra, hogy ■■■■■■ az igazságügyi szakértők névjegyzékében nem szerepelt olyan szakértő, aki a ■■■■■■ almazott eljárást ismerte volna, az alperesek ■■■■■■ Széchenyi-díjas akadémikus vegyész, ■■■■■■

■■■■■■ kvéleményének vizsgálatára. A ■■■■■■ peresek nem tudtak fordulni, mivel a szerv magánmegkereséseket nem teljesített, továbbá ■■■■■■ vezető beosztást töltött be ennél a szakértői intézetnél, egykori feltalálótársai pedig ma is ott dolgoznak, vagyis a függetlenség nem lett volna garantálható.

■■■■■■ rését az indokolta, hogy ■■■■■■ vül egyedül ő ismerte a ■■■■■■ zságügyi írás- és nyomszakértőként a ■■■■■■ s kompetenciaterületen tevékenykedik, ezért vannak olyan kérdések, amelyeket mindkét szakértőnek fel lehet tenni.

■■■■■■, megtette az eseti szakértői közreműködés feltételeként a jogszabály által megkívánt nyilatkozatokat.

A felkért szakértők ■■■■■■ kvéleményével kapcsolatban súlyos szakmai aggályokat, ellentmondásokat, el nem végzett vizsgálatokat, eltérő mérési adatokat észleltek, továbbá arra utaló jeleket detektáltak, hogy valaki a szabályszerűen elkészített végrendeletet utólag megmanipulálta (üres nyomtatással, a tanúk nevének

kitakarásával), hogy úgy tűnjön, mintha a végrendelet szövege a végrendelező névaláírását követően került volna a papírra, mintha a végrendelet elve hamisítvány lenne.

██████████-én kelt szakvéleményében is részletesen foglalkozik a kérdéssel, szakvéleményének 5. oldalán pedig le is írja azokat a módszereket, amelyek segítségével a szabályszerűen készült végrendelet utólag meghamisítható, és az a látszat kelthető, mintha a végrendelet szövege a névaláírást követően került volna az okiratra.

██████████ten, 2016. december 12-én kelt iratában (a 6. oldal közepén) - ██████████

██████████016. november 4-én kelt beadványára reagálva - szó szerint így fogalmaz: „Az 520 db tonerszemcse pedig, ha a tisztelt Kollégám által említett 60-80 db-ot vesszük alapul, akkor 6,5 – 8,5 szer sűrűbb szemcsézettséget jelent! Ez pedig szerintem felveti az utólagos üres másolás lehetőségét.”. Ugyanebben a beadványában (az 5. oldalon) azt is pontosan kifejti

██████████ mit ért üres másoláson, vagyis a szabályszerűen készült végrendelet utólagos manipulálásán. Így fogalmaz: „Eshetőlegesen szétszóródó tonerszemcsék akkor is kerülnek a papírlapra, ha egy lézernyomtatóba nem teszünk másolandó gépirást, csupán megnyomjuk a másolás gombot. Ezt a későbbiekben „üres másolás”-ként fogom nevezni. A két utóbbi gondolatban leírtak pedig azt jelentik, hogy egy papírlapon keletkezhetnek tonerszemcsék üres másolással akkor is, ha (...) az aláírt kész nyomtatást még egyszer üres másolással átengedik a nyomtatón. Ráadásul az elkészült okirat egyes részeit a másolás, vagy nyomtatás bármelyik szakaszában ki is takarhatják”. Hasonló megállapításokat tesz ██████████

██████████Budapesten, 2017. november 28-án kelt iratában is, ahol így fogalmaz: „a kérdéses névaláírásnál lévő tonerszemcsék a tanúk aláírásánál lévőkhöz képest néhány százzal többet mutatnak, ezért a jelentős szemceszám-ingadozás felveti a kitakarásos, üresmásolásos technikai hamisítás jelenlétének lehetőségét...”.

██████████és nyomszakértő megállapításait ██████████

██████████vészzsakértő is helytállónak fogadta el vegyészszakértői szemszögből is (lásd pl. ██████████

██████████zeptember 7-én kelt szakvéleményének 3. oldalát).

██████████észprofesszorok egyetértése mellett (lásd a szakvéleményen elhelyezett záradékot) - többek között az alábbi megállapításokat teszi Budapesten, 2016. szeptember 7-én kelt szakvéleményében:

„Ez utalhat a szabályszerűen keletkezett végrendelet utólagos meghamisítására irányuló kísérletre is.”

„Ez a 4 szemcse felvetheti a szabályszerűen keletkezett dokumentum utólagos módosításának lehetőségét, ezért további vizsgálatokkal lehetett volna csak megállapítani, hogy ilyen módosítás történt-e (például a szabályszerűen keletkezett végrendeletre utólag egy üres lap rányomtatása). Az eredeti végrendelet vizsgálata feltétlenül szükséges lenne annak megállapításához, hogy történt-e olyan utólagos manipuláció (pl. egy üres lapnak a végrendeletre nyomtatása a tanúk névaláírásának letakarása mellett), mely azon látszat keltésére irányul, mintha a végrendelet nyomtatott szövege az aláírást követően került volna az okiratra.”

Mindennek fényében értelmet nyer a végrendelet eltűnése, hiszen egy „túlsikerült” manipulálás utólag bizonyítható lett volna, különösen arra tekintettel, hogy a végrendeletet korábban ██████████róság által kirendelt igazságügyi írás- és okmányszakértő tüzetes vizsgálatnak vetette alá, és róla nagyon részletes, aprólékos felvételeket készített, továbbá megállapította, hogy technikai hamisítás nem történt. Ha ██████████zaszolgáltatta volna a végrendeletet, akkor annak állapota egybevezethető lett volna a ██████████ltal készített felvételekkel, és kétséget kizáróan megállapítható lett volna, hogy megtörtént-e a ██████████al felvetett utólagos manipulálás, beavatkozás.

A végrendelet igazságügyi szakértőtől történt eltűnése ellenére az elsőfokú bíróság ítélezése alapjául fogadta el [REDACTED] szakvéleményét, 2020. szeptember hó 1. napján kelt 21.P.25.192/2014/180-II. számú (a 181. sorszámú végzéssel kijavított) ítéletével a felperes keresetének helyt adott, az alperesek javára szóló végrendeletet kizárólag [REDACTED] szakvéleményére alapozva érvénytelennek nyilvánította, az alperesek által felkért szakértőket pedig nem engedte be az eljárásba, véleményüket teljes egészében figyelmen kívül hagyta.

Az indítványozók mint alperesek természetesen fellebbezéssel éltek, és a Fővárosi Ítéltábla Budapesten, 2021. június 29-én kelt 17.Pf.20.784/2020/19-II. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperes keresetét teljes egészében elutasította, a jogerős ítélet indokolásában azonban továbbra is úgy foglalt állást, hogy az elsőfokú bíróság a kirendelt szakértő szakvéleményét helyesen fogadta el ítélete alapjául.

Ilyen előzményeket követően került sor a felülvizsgálati eljárásra, melyet a másodfokon pervesztes felperes kezdeményezett.

Budapesten, 2022. május 18-án kelt, Pfv.II.21.494/2021/7. számú ítéletével a Kúria az elsőfokú ítéletet hagyta helyben, aggálytalannak minősítve [REDACTED] véleményét, ugyanakkor egyetlen szót sem ejtett ítéletének indokolásában arról, hogy a végrendeletet a szakértő nem szolgáltatta vissza.

b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

Előadjuk, hogy az indítványozók minden rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítettek, az elsőfokú bírói döntéssel szemben fellebbezéssel éltek, másodfokon pernyertessé is váltak, majd pedig a felperes felülvizsgálati kérelme nyomán indult felülvizsgálati eljárásban pervesztesek lettek. A Kúria határozatával szemben, mely 2022. május 18-án született, és amelyet az indítványozók 2022. június hó 23. napján vettek kézhez, az alkotmányjogi panaszon kívül további hazai jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre. Nyilatkozom, hogy a jelen alkotmányjogi panasszal érintett ügyben nincs folyamatban perújítás.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

Előadjuk, hogy az ABtv. 30. § (1) bekezdésében rögzített hatvan napos határidőt az indítványozók megtartották, mert részükre az ügyükben született, további jogorvoslattal nem támadható kúriai döntést 2022. június hó 23. napján kézbesítették elektronikus úton, vagyis az ABtv. 30. § (1) bekezdésében rögzített hatvan napos határidő innentől számítandó.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

Az indítványozók érintettségéhez nem fér kétség, ugyanis a jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések az indítványozók, mint alperesek ellen indított perben születtek, és a kúriai döntéssel helyben hagyott elsőfokú ítélet az indítványozók javára szóló végrendeletet nyilvánítja érvénytelenné. Az alperesek perbeli jogállása a következő volt:

- [REDACTED] ítványozó: 1. rendű alperes,
- [REDACTED] ó: II. rendű alperes és emellett az I. és III. rendű alperesek perbeli jogi képviselője,
- [REDACTED] III. rendű alperes.

e) Annak bemutatása, hogy az állított alapjogsérelem a döntést érdemben befolyásolta vagy a felmerült kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Előadjuk, hogy a jelen alkotmányjogi panasszal érintett ügyben a döntés(ek)e)t érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés mutatható ki a lentebb kifejtettek szerint.

Előjáróban és összefoglalóan arra mutatnak rá az indítványozók, hogy az alapjogsérelem (az indítványozók tisztességes eljáráshoz való jogának példátlan megsértése) azért befolyásolta érdemben a bírói döntést, mert a jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések olyan bizonyítási eljárás eredményeként születtek, amelynek során az indítványozókat megfosztották a bizonyítás, ellenbizonyítás lehetőségétől és a tisztességes eljáráshoz való joguk további részjogosítványaitól, ugyanis **a szakértő nem adta vissza a vizsgálati tárgyat**, jóllehet, arra köteles lett volna, és az ítékezés alapjául olyan bizonyítási eszköz szolgált, amelynek keletkezése során a legalapvetőbb eljárásjogi garanciák sem érvényesültek. Erre figyelemmel a tisztelt Alkotmánybíróság érdemi döntésének hiányában az indítványozók különösen súlyos hátrányt szenvednének, továbbá ami ennél is sokkal fontosabb: a jogállami igazságszolgáltatás üresedne ki.

A jelen alkotmányjogi panasszal érintett ügyben kimutatható, az egyedi ügy kereteit messze meghaladó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés pedig az, hogy mivel a tiszteit Alkotmánybíróság és az EJEB következetes gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz fűződő jogot a jogállamiság fényében kell értelmezni, ezért nem dönti-e romba éppen magát a jogállamot az, ha a tisztességes eljáráshoz való jog ilyen mértékű sérelme előfordulhat, ha ilyen tisztességtelen eljárásra ítéletet lehet alapozni, és nem eredményezi-e az ilyen eljárás az igazságszolgáltatásba vetett közbizalom megingását, a társadalom demokratikus jogállamba vetett hitének megrendülését, és végül nem nyílik-e meg az út a koncepciók perek és a korrupció előtt, ha a bíróság ítéletet alapoz arra a szakvéleményre, amelyet az igazságügyi szakértő úgy terjeszt elő, hogy nem adja vissza a vizsgálati tárgyat, holott arra köteles lenne, és így a szakvélemény alátámasztatlanná és ellenőrizhetetlenné válik. Elfogadható-e az, hogy a jogállami ítékezés egy olyan példátlan eseményhez, mint amilyen a vizsgálati tárgy szakértő általi vissza nem szolgáltatása, semmilyen jogkövetkezményt nem fűz, jóllehet, a bíróság rendelkezésére álló processzuális eszköztár alkotmányos keretek között történő alkalmazása adekvát megoldást kínál a súlyos alapjogi deficit orvoslására? Ernst-Wolfgang Böckenförde német alkotmánybíró és jogtudós szavaival élve, nem magának a jogállamnak a feladását jelenti-e az ilyen kirívóan tisztességtelen eljárás és ítékezés?

Ezek az alkotmányossági kérdések és összefüggések különösen arra figyelemmel merülnek fel, hogy a Kúria jogegységesítő tevékenységet végez, ítéletei referenciaként, zsinórmértékül szolgálnak, vagyis a jelen alkotmányjogi panasszal érintett egyedi ügyben született kúriai döntés egyszer és mindekorra követendő példa lesz az alsóbb szintű ítékezés számára, ez pedig a jogállam beláthatatlan következményekkel járó erodálódását fogja eredményezni.

Sajnos a Kúria egyáltalán nem ismerte fel az ügy lehetséges hosszútávú következményét, az igazságszolgáltatásra gyakorolt deformáló hatását, hiába hivatkoztak rá az indítványozók a per minden szakaszában alkotmányjogi és emberi jogi kifogás formájában is. A Kúria az ügy kiemelt jelentősége ellenére háromtagú tanácsban, rutinszerűen hozta meg döntését, nem reparált, nem korrigált, nem ismerte fel és nem köszörülte ki a jogállami igazságszolgáltatáson esett csorbát, szót sem ejtett ítéletének indokolásában a végrendelet szakértő általi vissza nem adásáról.

A perben született kúriai ítéletnek egyenes következménye, hogy innentől a szakértő a vizsgálati tárgy visszaadásának kötelezettsége nélkül bármit cáfolhatatlanul kinyilatkoztathat, és arra minden további nélkül ítélet alapozható.

A jelen alkotmányjogi panasszal érintett ügyben történt példátlan esemény arra az állampolgári jelentőségű problémára is rávilágít, hogy a hatályos magyar eljárásjogban és a bíróságok gyakorlatában nem érvényesülnek azok az alapvető garanciák, amelyek minden körülmények között szavatolnák a szakértők átlátható, nyomon követhető és jogállami eljárását, jóllehet, ez kétségtől a fair trial követelményének egyik lényegi eleme, hiszen a bíróságok gyakorta alapozzák ítéletüket a perben beszerzett szakértői véleményekre.

Minderre figyelemmel az indítványozók álláspontja szerint a jelen alkotmányjogi panasszal érintett ügy lehetőséget teremt arra, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jognak, mint alapjognak újabb szegmensére világítson rá, és nem csupán a magyar, hanem az egyetemes jogállamiság történetében is mérföldkőnek számító iránymutatást fogalmazzon meg az alkotmányos intézmények számára a szóban forgó alapjog tartalmára és érvényesítésére vonatkozóan.

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

a) Az Alaptörvény megsértett rendelkezéseinek pontos megjelölése

Az indítványozó álláspontja szerint a jelen alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések különösen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértik, amely szerint „mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Az indítványozók a tisztességes eljáráshoz való joguknak az eljáró bíróságok általi kirívó, a jogállamiság történetében példa nélküli megsértésére alapozzák jelen alkotmányjogi panaszukat.

b) A megsemmisíteni kért bírói döntés alaptörvény-ellenességének indokolása

Az Alaptörvényben és az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog pontos tartalmát az elmúlt évtizedek során az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) munkálta ki döntéseiben. A tisztelt Alkotmánybíróság bölcse iránymutatása szerint a kiindulópont az, hogy a tisztességes eljárás (fair trial) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95]. A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266].

Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben több döntésében hangsúlyozta, hogy az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” [lásd pl. a 3181/2018. (VI. 8.) AB határozatot].

Az EJEB szerint a bírói döntésekkel szemben valamennyi demokratikus jogállamban elvárható az objektivitás és az átláthatóság, ami egyfelől elejét veszi az önkényes hatósági és bírósági döntéshozatalnak, másrésztől erősíti a bírósági döntéshozatalba vetett közbizalmat és a bírói döntések tekintélyét (lásd pl. a Taxquet kontra Belgium és a Shala kontra Norvégia ügyeket).

A tisztelt Alkotmánybíróság és az EJEB kikristályosította, hogy a tisztességes eljáráshoz (fair trial) való jog különösen (de nem kizárólagosan) az alábbi részjogosítványokat, részkövetelményeket foglalja magában:

- a) a bizonyítás és ellenbizonyítás lehetősége;
- b) a fegyverek egyenlőségének elve [lásd pl. a 22/2014. (VII. 15.) AB határozatot];
- c) a kontradiktórius eljáráshoz fűződő jog;
- d) a tárgyalás igazságossága;
- e) az alapvető eljárásjogi garanciák érvényesüléséhez fűződő jog;
- f) a bírói pártatlanság követelménye;
- g) az indokolt bírói döntéshez fűződő jog.

Az alábbiakban az indítványozók ezen részjogosítványok mentén haladva kívánják bizonyítani, hogy a jelen alkotmányjogi panasszal érintett perben, annak minden szakaszában, a tisztességes eljáráshoz való joguk valamennyi fentebb felsorolt részjogosítványa súlyos sérelmet szenvedett. Az indítványozók hangsúlyozzák, hogy a felsorolt és az alábbiakban vizsgált részjogosítványok egymással mind a tisztelt Alkotmánybíróság, mind az EJEB gyakorlatában összefüggnek, és bármelyikük sérelme az eljárás kirívó tisztességtelenségét eredményezheti.

Az indítványozók álláspontja szerint a jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntéseket azért kell megsemmisíteni, mert kirívóan tisztességtelen, az indítványozók perbeli joggyakorlását és jogérvényesítését objektíve lehetetlenné tevő eljárás eredményeként születtek.

a) A bizonyítás és ellenbizonyítás lehetősége

Az EJEB a K.S. kontra Finnország, a Nideröst-Huber kontra Svájc és a Pellegrini kontra Olaszország ügyekben mutatott rá a legmarkánsabban, hogy a peres feleknek az igazságszolgáltatás működésébe vetett bizalma azon alapul, hogy tudják, lehetőségük van kifejezni az álláspontjukat az ügy összes irata kapcsán.

A lefolytatott perben az indítványozók e jogának gyakorlása végérvényesen és objektíve lehetetlenné vált, ugyanis [REDACTED] nem adta vissza az eredeti végrendeletet, így szakvéleményével szemben az indítványozók nem tudtak hatékonyan érvelni. Nincs ugyanis olyan nyilatkozat vagy eljárási cselekmény, amellyel az eredeti okiratot pótolni, helyettesíteni lehetne, így a bizonyítási eljárás nem tehető tisztességes az eredeti okirat hiányában.

Azzal, hogy a bíróság által kirendelt igazságügyi szakértő nem adta vissza az eredeti végrendeletet, ugyanakkor szakvéleményt alkotott és azt a perben benyújtotta, a bíróságok pedig ezt a szakvéleményt beemelték eljárásukba és erre ítéletet alapoztak, az indítványozók elvesztették a bizonyítás és ellenbizonyítás lehetőségét, a bizonyítási eljárás az indítványozók hátrányára teljes egészében tisztességtelenné vált.

Összeegyeztethetetlen a tisztességes eljáráshoz fűződő joggal, ha az indítványozók nem tudnak hatékonyan észrevételeket fűzni a szakértői vélemény megállapításaihoz, amely szakértői vélemény a legfőbb, vagyis az ítélet alapjául szolgáló bizonyíték az ügyben. Ezt az EJEB a Mantonavelli kontra Franciaország ügyben szögezte le.

Az igazságügyi szakértő által benyújtott szakvélemény ugyanis az eredeti végrendelet hiányában alátámasztatlan és ellenőrizhetetlen, így az indítványozóknak semmilyen hatékony eszközük és lehetőségük nem maradt arra, hogy a szakértőnek a másik fél perbeli érdekeit előmozdító állításaival szemben kétséget kizáró bizonyítással, ellenbizonyítással éljenek. A vizsgálati tárgy hiánya a szakvélemény durva és orvosolhatatlan alaki, jogi hibáját jelenti, így tisztességes, jogállami eljárásban az ilyen szakvélemény semmilyen szerepet nem játszhat,

szakvéleménynek egyáltalán nem is tekinthető. A vizsgálati tárgy a szakvélemény elválaszthatatlan tartozéka, amely nélkül a szakvélemény aggálytalansága fogalmilag kizárt.

Hangsúlyozandó, hogy az indítványozók által felkért szakértők még ebben az egyenlőtlen helyzetben is aggályossá tudták tenni szakmailag [REDACTED] szakvéleményét, de a további, kétséget kizáró bizonyításhoz és ellenbizonyításhoz az eredeti végrendeletre lett volna szükség.

A tisztelt Alkotmánybíróság a 3035/2021. (II. 10.) számú AB határozatában egyértelművé tette, hogy már az is az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését jelenti, ha a szakvéleménynek csupán egy részét közli vele, hiszen ezzel megfosztják a szakvélemény érdemi cáfolatának lehetőségétől. Jelen esetben még ennél is jóval súlyosabb a helyzet, hiszen az indítványozók magát a vizsgálati tárgyat nem kapták vissza a szakértőtől, jöllehet, maga a vizsgálati tárgy lett volna számukra a kétséget kizáró bizonyítás és ellenbizonyítás egyetlen lehetséges kiindulópontja.

b) A fegyverek egyenlőségének elve

A fogalom meghatározás körében irányadó az Európai Unió Bíróságának egyik, az Alapjogi Chartára alapozott ítéleti megállapítása is, amely szerint a fegyveregyenlőség elve velejárója magának a tisztességes eljárás fogalmának, és magával vonja, hogy kötelező ésszerű lehetőséget biztosítani valamennyi félnek arra, hogy olyan körülmények között ismertesse álláspontját, amelyek alapján nem kerül teljesen előnytelen helyzetbe ellenfelével szemben (lásd részletesebben az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban volt C-205/15. számú ügyet).

A fentiekkel cseng egybe az EJEB azon megállapítása is, hogy „a fegyverek egyenlőségének elve - úgyis, mint a méltányos eljárás szélesebb fogalmának egyik eleme - szerint minden fél ésszerű lehetőséget kell, hogy kapjon arra, hogy ügyét olyan feltételek között adja elő, amelyek nem helyezik őt ellenfelével szemben hátrányos helyzetbe” (lásd részletesebben a Bulut kontra Ausztria ügyet).

A 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog sérelmét eredményezheti olyan eljárásjogi vagy anyagi jogi szabály megsértése, amely az eljárás valamelyik szereplője (jellemzően valamelyik fél) számára többletjogosultságot biztosít, vagy őt éppen valamilyen fennálló jogától, vagy jogosultságától fosztja meg, olyan kérdések tekintetében, amelyek érdemben befolyásolják, elnehezítik vagy akár el is lehetetlenítik a bizonyítást, megváltoztatva ezzel az eljárás végkimenetelét.

A fegyverek egyenlőségének elve körében, mely a felek közötti méltányos egyensúlyt jelenti, az EJEB többek között a Dombo Beheer B.V. kontra Hollandia ügyben mutatott rá elvi éllél, hogy a fegyveregyenlőség maga után vonja, hogy mindegyik félnek elfogadható lehetőséget kell biztosítani ügye előadására - beleértve a bizonyítékait is -, olyan feltételek mellett, amelyek nem hozzák őt érdemben hátrányosabb helyzetbe a másik félhez képest.

A fegyverek egyenlőségének elvével kapcsolatos alkotmánybírósági, nemzetközi és uniós gyakorlat szintetizálásaként elmondható, hogy a fegyverek egyenlősége olyan eszköz, amely az eljárás tisztességes minőségéhez azzal járul hozzá, hogy a felek számára lényegében azonos eljárási jogok biztosítását tételezi azzal, hogy a természetszerűen előforduló különbségek mindaddig lehetségesek, amíg azt objektív és ésszerű okok indokolják, és nem vezetnek tényleges hátrányokozáshoz vagy a tisztességesség követelményének egyéb csorbulásához.

A jelen alkotmányjogi panasszal érintett perben a bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárást a végrendelet eltűnése miatt teljes asszimetria jellemezte, az indítványozók semmilyen

hatékony eszközzel nem tudtak élni a szakértőnek a másik fél perbeli érdekeit előmozdító állításával szemben, a bíróság pedig, ahelyett, hogy az egyensúlytalanságot kiküszöbölte volna, abba belenyugodott, sőt, azt tovább súlyosbította azáltal, hogy a végrendelet szakértői általi vissza nem adásához semmilyen perjogi jogkövetkezményt nem fűzött, az ilyen körülmények között készült szakvéleményre ítéletet alapított.

Nem csupán sérült tehát a fegyverek egyenlősége, hanem teljes mértékben meg is szűnt azáltal, hogy a bíróságok beemelték eljárásukba az alátámasztatlan és ellenőrizhetetlen szakvéleményt. Ennek következtében ugyanis az indítványozók teljesen eszköztelenekké, fegyvertelenekké váltak a perben, hiszen számukra a bizonyítás, ellenbizonyítás objektíve lehetetlenné vált.

Mindezt tetézi, hogy azt, amit az eszköztelenné vált indítványozók megpróbáltak (magánszakértő, eseti szakértő), az eljáró bíróságok alaptörvény-ellenesen, tisztességtelenül és igazságtalanul megakadályozták. A bíróságok ugyanis nem egyenlítették ki az indítványozóknak az eredeti végrendelet hiányából eredő hátrányát, az általuk felkért szakértőket nem engedték be az eljárásba, az e szakértők által feltárt aggályoknak semmilyen jelentőséget nem tulajdonítottak, és nem került sor a szakértők együttes meghallgatására sem, hanem az eljáró bíróságok belenyugodtak abba, hogy az indítványozók számára a bizonyítás és ellenbizonyítás objektíve ellehetetlenült. A bíróságok az eseti szakértőre és a felkért szakértőkre vonatkozó jogszabályokat Alaptörvénybe ütköző módon értelmezték, súlyosan asszimetrikussá és az indítványozók hátrányára tisztességtelenné téve ezzel az eljárást.

Az igazságügyi szakértői névjegyzékben [REDACTED] kívül ugyanis nem szerepelt olyan forenzikus vegyészszakértő, aki ismerte vagy alkalmazhatta volna a [REDACTED] által alkalmazott eljárást. (A tisztességes eljárást egyébként már önmagában ez a körülmény is megkérdőjelezi.) Az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló, a per idején hatályos 2005. évi XLVII. törvény 2. § (3) bekezdése pontosan ilyen helyzetre nézve engedi meg eseti szakértő felkérését, amikor úgy rendelkezik, hogy „Igazságügyi szakértő hiányában a szakértői feladat ellátására megfelelő szakértelemmel rendelkező más természetes személy vagy szervezet (eseti szakértő) is igénybe vehető. Az eseti szakértő jogaira és kötelezettségeire e törvény rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.”.

Ezért fordultak az indítványozók [REDACTED]

[REDACTED] aki igazságügyi írás- és nyomszakértőként a [REDACTED] város területén tevékenykedik, amit az is bizonyít, hogy vannak olyan kérdések, amelyeket mindkét szakértőnek fel lehet tenni. [REDACTED] nem lépte túl kompetenciáját, hiszen azon kérdések mentén vizsgálódott, amelyeket a jogszabály alapján neki is fel lehet tenni, és e vizsgálat eredményeként lett figyelmes [REDACTED] szakvéleményének súlyos aggályosságára. [REDACTED] megállapításait egyébként [REDACTED] egyéjszakértői szemszögből is teljes egészében jóváhagyta.

A tisztelt Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint - összhangban az Alaptörvény 28. cikkével - a bíróság jogszabályértelmezésének meg kell felelnie az erkölcs és a józan ész követelményének is, jelen esetben tehát annak, hogy a bíróság a jogszabályok e kíváncsolomnak megfelelő értelmezésével és alkalmazásával kiegyenlítse az eljárásban támadt súlyos fegyveregyenlőtlenséget. Ehhez képest a bíróság formális jogértelmezéssel gyakorlatilag félretette az eseti szakértőre vonatkozó jogszabályt arra hivatkozva, hogy volt bejegyzett igazságügyi forenzikus vegyészszakértő, csak éppen azt nem vette figyelembe, hogy ezek egyike sem ismerte a [REDACTED] által alkalmazott eljárást. [REDACTED] pedig ugyancsak formális jogértelmezéssel kompetenciahiányosnak minősítette a bíróságot.

Mindennek eredménye az lett, hogy a bíróság - az erkölcs és a józan ész alaptörvényi követelményét is sértő jogszabályértelmezéssel - be sem engedte az eljárásba az

indítványozók által felkért és a [REDACTED] véleményével szemben súlyos aggályokat, sőt gyanút megfogalmazó szakértőket.

A tisztelt Alkotmánybíróság 3002/2021. (I. 14.) számú határozatában is rámutatott, hogy fogalmilag nem lehet tisztességes az a bírósági eljárás, amely a józan ész követelményét figyelmen kívül hagyja.

Az indítványozók tisztességes eljáráshoz fűződő jogának kirívó sérelmét jelenti tehát, hogy a bíróság éppen egy olyan helyzetben tekintett el az eseti szakértőre és a magánszakértőre vonatkozó jogszabály alkalmazásától, amikor az indítványozók a végrendelet [REDACTED] általi vissza nem adása folytán aránytalanul hátrányos helyzetbe kerültek és eszköztelenné váltak.

A bíróság a fentiekben ismertetett önkényes és a jogszabályokkal szembehelyezkedő eljárásával az eredeti végrendelet eltűnése folytán előállt fegyveregyenlőtlenséget tovább súlyosbította, hiszen az indítványozókat a bizonyításnak és ellenbizonyításnak még attól a korlátozott lehetőségétől is megfosztotta, hogy szakértőkre támaszkodva próbáljanak hatékonyan érvelni [REDACTED] véleményével szemben. A bíróság tehát ahelyett, hogy a végrendelet eltűnése folytán eleve meglévő egyenlőtlenséget kiküszöbölte, korrigálta volna, azt a tisztességes eljárás követelményébe ütköző módon tovább súlyosbította azzal, hogy az indítványozókat az egyetlen lehetséges processzuális eszközüktől is megfosztotta.

Mindez teljes bírói önkénnyel tanúskodik, hiszen a bíróságnak - az Alaptörvényből levezethetően - az is feladata, hogy ha valahol a fegyveregyenlőség elvének sérelmét tapasztalja, akkor a felek között kiegyenlítse az esélyeket. Ez az egyenlő bánásmód alkotmányos követelményéből is következik.

Amire a jogszabály lehetőséget ad, azt a bíróságnak kötelezettségként kell értelmeznie, ha a fegyverek egyenlőségének elve a tét, ha asszimetriát kell kiegyenlíteni. Úgy is fogalmazhatunk, hogy **amire a jogszabály lehetőséget ad, azt alkotmányos vészhelyzetben feltétlen kötelezettségként kell a bíróságnak felfognia**. Mindezen követelményeket az eljáró bíróságok teljes egészében figyelmen kívül hagyták, hiszen míg a [REDACTED] szakvéleményét indoklás nélkül aggálytalannak minősítve az eljárásba beemelték, addig az indítványozók által felkért, és a [REDACTED] szakvéleménnyel szemben súlyos aggályokat, sőt gyanút megfogalmazó szakértőket az eljárásba be sem engedték.

Ennek következtében az eljárás egészének minősége kirívóan tisztességtelenné vált az indítványozók hátrányára.

Különösen megállapítható mindez az Alkotmánybíróság azon - számos határozatban megfogalmazott - álláspontja tükrében, amely szerint a tisztességes bírósági eljárásból fakadó elvárás az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata és kötelezettsége. Ez következik a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatból is, amely szerint a vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével.

c) A kontradiktórius eljáráshoz fűződő jog

Az EJEB következetesen a kontradiktórius eljárás elvének sérelmét és a döntéshozatali önkényes voltát állapítja meg, ha nem teljesül az a követelmény, hogy a fél az eljárás különböző szakaszaiban képes legyen előterjeszteni az általa az ügye szempontjából relevánsnak tartott érveket és bizonyítékokat; hogy lehetősége legyen hatékonyan vitatni az ellenérdekű fél által előterjesztett érveket és bizonyítékokat; hogy minden érvét, amely objektívan szemlélve releváns volt az ügy megoldása szempontjából, megfelelően

meghallgassák és megvizsgálják a bíróságok; hogy a támadott döntés ténybeli és jogi indokait végül ismertessék; és hogy ennek megfelelően az eljárás egésze tisztességes legyen.

Szükséges, hogy a kontradiktórius eljáráshoz való jog gyakorlására kielégítő feltételek mellett kerülhessen sor: az eljárásban félként részt vevő számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy megismerje a bíróság előtt fekvő bizonyítékokat, és a megfelelő formában, valamint a megfelelő időn belül észrevételeket tehessen azok léte, **tartalma és valódísága tekintetében** (lásd például a Krčmarč és mások kontra Cseh Köztársaság, valamint az Immeubles Groupe Kossier kontra Franciaország ügyeket).

Ezek a követelmények egyáltalán nem teljesültek az indítványozókkal szemben lefolytatott eljárásokban, mivel az indítványozók nem kaphatták vissza a szakértőtől a javukra szóló végrendeletet, így megfosztották őket a kontradiktórius eljárás fogalmi elemének számító azon lehetőségtől, hogy [REDACTED] akvéleményének valóságtartalmával összefüggésben előterjesszék bizonyítékaikat.

Mind [REDACTED] véleményének keletkezése, mind annak felhasználása, tehát a teljes bizonyítási eljárás tisztességtelen volt, súlyosan sérült a kontradiktórius eljárás elve is, és az ítéletek ennek eredményeként, önkényesen születtek. A vizsgálati tárgyat nélkülöző, tehát orvosolhatatlan hibában szenvedő, ellenőrizhetetlen szakvélemény ugyanis - Prof. dr. Király Tibor jogtudós szavaival élve - nem más, mint **argumentum ad hominem, üres, személyeskedő rágalom, mely az igazságszolgáltatás tekintélyét sérti**. Az ilyen bizonyíték tehertétel az igazságszolgáltatási rendszer számára, és a jogállamot aknázza alá.

d) A tárgyalás igazságossága

Ebben a körben etalonnak tekinthető a 7/2013. (III. 1.) AB határozat, amely szerint az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes bírósági eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgggal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ugyanebben a határozatában mutatott rá a tisztelt Alkotmánybíróság a tisztességes eljárással összefüggésben arra is, hogy „az összes, az Alkotmányban részletezett követelmény - a bíróság törvény által felállított volta, függetlensége és pártatlansága, az, hogy a tárgyalás igazságosan (a nemzetközi egyezmények szóhasználatával: fair, équitabement, in billiger Weise) és nyilvánosan folyjék - ezt a célt szolgálja, csak e követelmények teljesítésével lehet alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, a jogot megállapító döntést hozni.”

Ehhez képest az eljárási bíróságok az indítványozók által felkért szakértőket be sem engedték az eljárásba, észrevételeiket és aggályaikat teljes egészében figyelmen kívül hagyták, ahhoz ugyanakkor semmilyen jogkövetkezményt nem fűztek, hogy [REDACTED] m adta vissza az eredeti végrendeletet. Ez homlokegyenest ellentmond a jogállami ítélkezéssel szemben támasztott igazságossági követelménynek.

e) Az alapvető eljárásjogi garanciák érvényesüléséhez fűződő jog

Az Alkotmánybíróság és az EJEB következetes gyakorlatából eredő elvárás, hogy a tisztességes eljárás (fair trial) körében a peres feleknek lehetőséget kell adni arra, hogy a szükséges hatékonysággal érveljenek ügyük mellett (lásd pl. a H. kontra Belgium ügyet). Az eljárás tisztességes voltának megítélése szempontjából annak is kiemelkedő jelentősége van, hogy tisztességes módon szerezték-e be a bizonyítékokat, ezért meg kell állapítani, hogy a bizonyítékokat olyan módon terjesztették-e elő, amely biztosítja a tisztességes tárgyalást (lásd pl. a Blucher kontra Cseh Köztársaság vagy az Elsholz kontra Németország ügyet).

Mindebből a jogállami eljárásjogi garanciák érvényesülésének követelménye vezethető le az eljárás egészével szemben.

Jelen esetben ez a követelmény sem teljesült, hiszen a bíróság először is azt a szakértőt rendelte ki, akit a felperes név szerint megnevezett és kirendelni kért, az indítványozók számára kérésük ellenére sem biztosította a szakértői vizsgálatnál történő jelenlétnek, illetőleg a hatósági tanú közreműködésének a lehetőségét, a szakértői vizsgálat teljes egészében átláthatatlan és nyomon követhetetlen volt, végül pedig a szakértő a vizsgálati tárgyat, az eredeti végrendeletet nem adta vissza. Azt, hogy a felperes a perben név szerint megjelölte dr. [REDACTED] kirendelését kérte, maga az elsőfokú ítélet 56. pontja is tanúsítja. Jelen esetben tehát nem „csupán” maga a szakvélemény volt ellenőrizhetetlen, hanem a szakértő teljes eljárása is. A tisztelt Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tisztességes bírósági eljárás követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, vagyis a jelen alkotmányjogi panasszal érintett per ebből a szempontból is kirívóan tisztességtelen volt az indítványozók hátrányára.

f) A bírói pártatlanság követelménye

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a független és pártatlan bírósághoz való jog egymással szorosan összefügg. Ezen részjogosítványok a tisztességes eljárás követelményrendszerének olyan lényeges elemei, amelyek érvényesülése nélkülözhetetlen a többi alkotmányos alapjog védelméhez. E követelmények nyújthatnak ugyanis garanciát arra, hogy a felek egyéni jogairól egy valóban semleges fórum hozzon döntést. Másfelől a független és pártatlan bíróság a jogállamok működésének egyik legfontosabb alapelve. A demokratikus jogállamokban ugyanis nélkülözhetetlen, hogy a bíróság döntései a kötelező erő és a véglegesség igényével léphessenek fel. A bíróság pedig kizárólag akkor felelhet meg ezeknek a várakozásoknak, ha eljárásait függetlenül és pártatlanul, a tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerével összhangban folytatja [lásd részletesen a 7/2013. (III. 1.) AB határozat indokolását.].

Az, ami a jelen alkotmányjogi panasszal érintett perben történt, a bírói pártatlanság elvével sem egyeztethető össze, ha ugyanis a bíróság eltűri azt az asszimetriát, amely az egyik fél eszköztelenné válása folytán áll elő, akkor a bíróság pártatlansága is megkérdőjeleződik.

g) Az indokolt bírói döntéshez fűződő jog

A tisztességes eljáráshoz fűződő jog magában foglalja az indokolt bírói döntéshez való jogot is. Az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikk 1. bekezdésében foglalt garanciák magukban foglalják a bíróságok azon kötelezettségét, hogy döntéseiket megfelelően megindokolják. Egy megindokolt döntés ugyanis megmutatja a feleknek, hogy ügyüket valóban megtárgyalták. Az EJEB ezt többek között a H. kontra Belgium-ügyben juttatta kifejezésre. Ugyanezen az elvi alapon nyugszik a tisztelt Alkotmánybíróság következetes gyakorlata is [lásd pl. a 7/2013. (III. 1.) AB határozatot].

Jelen perben az eljáró bíróságok a történetek ellenére csupán kinyilatkoztatták, hogy dr. [REDACTED] szakvéleménye aggálytalan, és semmilyen magyarázatot nem adtak arra, hogy miként lehet aggálytalan egy olyan szakvélemény, amelyet a szakértő úgy terjeszt elő, hogy nem adja vissza a vizsgálati tárgyat, jöllehet erre kétségtől köteles lenne. **A Kúria szót sem ejtett ítéletének indokolásában arról, hogy a szakértő a végrendeletet nem adta vissza.** Az eljáró bíróságok az eszköztelenné vált indítványozók által felkért szakértők súlyos aggályaira egyetlen szóval sem tértek ki ítéletükben, hanem az eljárásjogi szabályok rendeltetés- és alaptörvény-ellenes alkalmazásával [lásd a b) pont kapcsán kifejtetteket] az indítványozók

által felkért szakértőket egész egyszerűen be sem engedték az eljárásba, míg [REDACTED] ellenőrizhetetlen szakvéleményét indokolás nélkül aggálytalannak nyilvánították. A bíróságok azt sem indokolták meg továbbá, hogy miért nem tulajdonítottak jelentőséget a két végrendeleti tanú egybehangzó és ellentmondásmentes vallomásának, és miért fogadták el ezzel szemben aggálytalannak azt a szakvéleményt, amelyet a szakértő a vizsgálati tárgy visszaszolgáltatása nélkül terjesztett elő. Az indítványozók jelen alkotmányjogi panasz eljárásban természetesen nem közvetlenül a bírói mérlegelést támadják, hanem azt az álláspontjukat juttatják kifejezésre, hogy olyan szélsőséges és példátlan esetben, mint ami a jelen alkotmányjogi panasszal érintett perben történt, egyáltalán nincs mérlegelési lehetősége a bíróságnak, hanem az ilyen orvosolhatatlan fogyatékoságban szenvedő szakvéleményt be sem szabad emelnie az eljárásba, mert csak így őrizhető meg az igazságszolgáltatás és az Alaptörvény összhangja. Itt jegyzik meg az indítványozók, hogy jogállami körülmények között a bírói mérlegelésnek is átláthatónak kell lennie, és az indokolás körében nem elegendő a kategorikus kinyilatkoztatás, különösen egy olyan eljárásban, amelyben a szakértő példátlan módon nem adta vissza a vizsgálati tárgyat. Alapvető követelmény továbbá a bírói döntésekkel szemben, hogy a perben releváns egyetlen körülmény sem maradhat értéketlenül, ehhez képest jelen perben egy olyan lényeges körülmény nem került értékelésre, mint a végrendelet szakértő általi vissza nem szolgáltatása.

A jelen alkotmányjogi panasszal érintett perben eljáró bíróságok tehát a tisztességes eljáráshoz való jog fényében nem értékelték azt a körülményt, hogy a szakértő nem adta vissza a végrendeletet, ehhez a példátlan körülményhez semmilyen jogkövetkezményt nem fűztek, erre alapozott ítéletükkel pedig megnyitották az utat az előtt, hogy az igazságszolgáltatásban elszaporodjanak az ilyen eljárások, elterjedjen a korrupció.

Összegzés

Az indítványozók álláspontja szerint a fenti követelmények a lefolytatott perben egyáltalán nem teljesültek, mert az indítványozókat a hatékony érvelés minden lehetőségétől megfosztották másik fél perbeli érdekeit előmozdító szakvéleménnyel szemben, és ezáltal a peres felek eljárásbeli egyensúlya teljes mértékben hiányzott.

A végrendelet szakértő általi vissza nem szolgáltatása folytán kétségkívül az indítványozók váltak a gyengébbik félle, mivel az eredeti irathoz való hozzáférés hiányában el voltak zárva a szakértő eljárásának felülvizsgálata és a szakvélemény megállapításainak cáfolata elől, így a bíróságnak a rendelkezésére álló perjogi eszközökkel ki kellett volna küszöbölnie az ebből eredő, az indítványozók oldalán jelentkező súlyos és jogállami körülmények között megengedhetetlen jogérvényesítési problémákat.

Az eljáró bíróságok egy kirívóan tisztességtelenül lefolytatott bizonyítási eljárás alapján hozták meg ítéletüket úgy, hogy az ügydöntő határozatban sem reparálták az eljárás tisztességtelenségét, így a jelen alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések nem jogállamiak, hanem alaptörvény-ellenesek, mert súlyosan sértik az indítványozók tisztességes eljáráshoz fűződő jogát. Itt jegyzik meg az indítványozók, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog azt is jelenti, különösen ilyen példátlan esetben, hogy legalább a bírósági rendszer valamelyik foka korrigáljon, visszakényszerítse az eljárást az Alaptörvény által megszabott mederbe. Jelen esetben azonban erre sajnálatos módon nem került sor, a bíróságok egyáltalán nem voltak tekintettel az ügy alapjogi relevanciájára, hiába hivatkoztak az indítványozók az eljárás minden szakaszában a tisztességes eljárás alkotmányos követelményére, az ügyben folyamatosan fennálló emberi jogi és alkotmányjogi aggályokra. Egyedül a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság közelített a jogállami követelményekhez, jóllehet, ez a fórum is úgy foglalt állást, hogy ítélezése alapjául fogadja el [REDACTED] nyét, ítélete indokolásából azonban éppen ennek ellenkezője tűnt ki, ha nem is alapjogi értelemben.

Összességében elmondható, hogy a bíróságok, ahelyett, hogy kiegyenlítették volna a végrendelet szakértő általi vissza nem adása folytán támadt, az indítványozókat sújtó asszimetriát, azt tovább fokozták azáltal, hogy minden, az asszimmetria csökkentését célzó indítványozói törekvést objektíve ellehetetlenítettek.

Az eljárás tisztességtelenségét jól szemlélteti, egyben tetézi, hogy ítéletének indokolásában a Kúria a jogállami igazságszolgáltatást megcsúfoló módon felrója az indítványozók perbeli jogi képviselőjének, hogy minden jogi eszközt igénybe vett annak érdekében, hogy a bíróság a szakértői véleményt ne fogadja el ítélezése alapjául. Az indítványozók álláspontja szerint felfoghatatlan, hogy egy demokratikus jogállamban egy kúriai ítélet indokolásában ilyesmi megfogalmazódhat.

Ebből következően a bíróságok, ideértve a Kúriát is, a tisztelt Alkotmánybíróság tételes útmutatására szorulnak. Erre figyelemmel az indítványozók kérik, hogy a jogállam védelmében és a tisztességes eljárással szemben támasztott alkotmányos követelmények lefektetése körében a tisztelt Alkotmánybíróság szögezze le, hogy orvosolhatatlan hibában szenvedő, ellenőrizhetetlen szakvéleménnyel - a Pp.-nek az Alaptörvényre tekintettel történő értelmezése alapján - nem biztosítható a szakértői bizonyítás jogállami ítélezés számára elégséges szintje, mert különben azonnal sérül a tisztességes eljáráshoz való jog, melyet az Alaptörvény mint legmagasabb szintű jogforrás garantál.

3. Egyéb nyilatkozatok és mellékletek

a) Nyilatkozat arról, hogy az indítványozó kezdeményezte-e az alkotmányjogi panasszal támadott jogi aktus végrehajtásának felfüggesztését

Előadjuk, hogy az indítványozók kezdeményezték az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések végrehajtásának felfüggesztését az elsőfokú bíróságnál jelen alkotmányjogi panasz előterjesztésével egyidejűleg.

b) Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya, vagy jogtanácsosi igazolvány másolata, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el

[REDACTED]

c) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról

Az indítványozók személyes adataik közzétételéhez nem járulnak hozzá.

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata (mellékletek)

Az indítványozók kérik a per teljes iratanyagának tisztelt Alkotmánybíróság általi bekérését az elsőfokú bíróságtól.

A tisztelt Alkotmánybíróság eljárását köszönjük.

Budapest, 2022. június 27.

Tisztelt

[REDACTED]

